

Ali zmoremo razumno presojudati o morebitnih krčitvah gozdnih zemljišč

David Hladnik

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta
Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Možnosti rekultiviranja zaraščajočih površin v Sloveniji (Kompan in sod., 2011)

- na Krasu se je v zadnjih 40 letih zaraslo prek 30.000 ha kmetijskih površin
- v Sloveniji je neposredno ogroženih še 300.000 ha pašnikov

Apel proti pozidavi kmetijskih zemljišč (Pintar in sod., 2011)

- med letoma 1991 in 2008 je Slovenija izgubila 68.870 ha kmetijskih zemljišč
- na prebivalca imamo 884 m² obdelovalnih zemljišč
- ob novih prostorskih aktih so občine sprva postavile zahteve po 12.000 ha zemljišč

Ni problem le pozidava ampak tudi zaraščanje kmetijskih zemljišč (MKO 2010)

- zagotoviti spremembo manj kakovostnih zemljišč v kmetijska zemljišča (24.000 ha)
- v relativno dobra kmetijska zemljišča še 6.000 ha zemljišč

Zaraščanje kmetijskih zemljišč v slovenskem alpskem svetu (Cunder, 1999)

	Zemljišča v zaraščanju skupaj (ha)	Od tega glede na strukturo zarasti		Delež od skupne km. zemlje (%)
		drevesno grmovna vegetacija (%)	grmovna vegetacija(%)	
Alpski svet - skupaj	19.739	88,8	11,2	55,6
⇒ Julijske Alpe	14.791	90,7	9,3	65,2
⇒ Kamniško-Savinjske Alpe	2.954	91,7	8,3	48,3
⇒ Karavanke	1.994	69,8	30,2	29,8
Predalpski svet - skupaj	37.755	82,5	17,5	19,9
⇒ Škofjeloško in Polhograjsko hribovje	5.275	56,3	43,7	24,1
⇒ Cerkljansko-Idrijsko hribovje	4.800	89,9	10,1	28,6
⇒ Tolminsko hribovje	3.330	84,5	15,5	42,6
⇒ Tolminsko hribovje	5.465	91,0	9,0	11,8
⇒ Ljubljanska kotlina	9.042	86,2	13,8	20,6
⇒ Posavsko hribovje	2.196	85,4	14,6	19,7
⇒ Zgornja Savinjska dolina	976	88,6	11,4	14,9
⇒ Velenjska kotlina	6.671	83,1	16,9	17,9
⇒ Pohorsko Podravje				

1.500 ha (2,6 %)

njive, nasadi

14. 000 ha (25 %)

travniki in pašniki

Ocenjevanje gozdnatosti in njenih sprememb

Žumer (1976) – Razvoj gozdnega in lesnega gospodarstva Slovenije 1875 -1975

Podatki o 2638 katastrskih občinah iz 19. stoletja

Gozdnatost	36,9 %	(748.600 ha)
Pašne površine s podrejenim pridelovanjem lesa	7,4 %	(150.000 ha)
Neproductivne površine vendar za gozd sposoben svet	2,4 %	(48.000 ha)
Prehodne površine gozdov	21 % celotne površine gozdov	

Ocenjevanje gozdnatosti in njenih sprememb

Žumer (1976)

Do leta 1880 se je v arhivskih virih delež prehodnih površin zmanjšal za 3 %

Močno porasle pašnike so premeščali v kategorijo gozdov (tolminsko, kraško območje)
Na celjskem in nazarskem območju prehodnih območij niso prikazali

Valenčič (1970) – Pregled gospodarske in družbene zgodovine Slovencev

Sredi 19. stoletja je bilo po KO veliko travniški in pašniških površin delno poraščenih z gozdnim drevjem

- na Kočevskem 31 % celotne površine
- v Beli krajini 19 %
- v novomeškem okraju 11 %
- v postojnskem, sežanskem in goriškem okraju okrog 10 %

Ocenjevanje gozdnatosti na jožefinskih vojaških zemljevidih 1763 - 1787

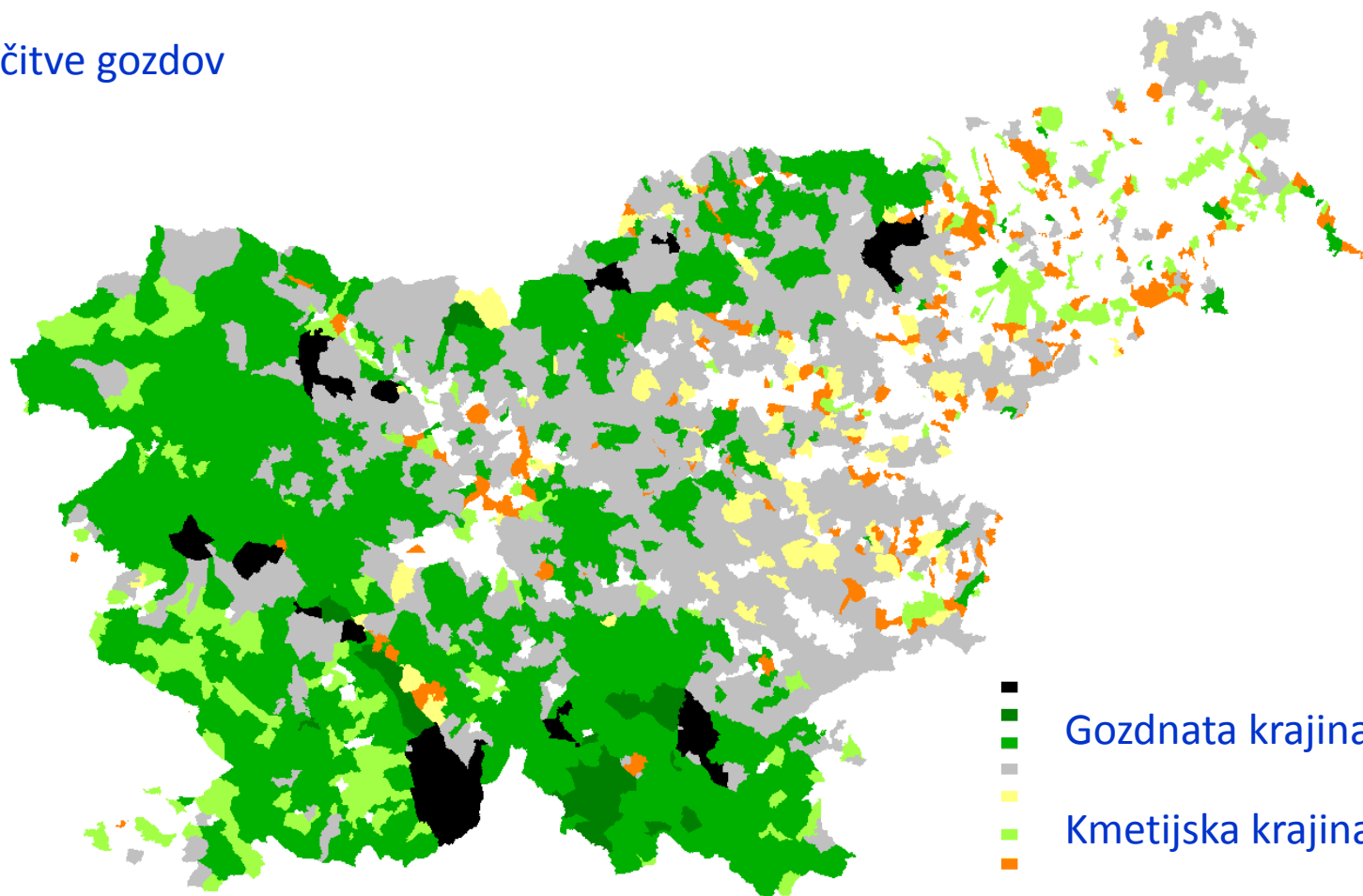
Vzorčna mreža 4 x 4 km

Gozdnatost

$36,4 \pm 2,7 \%$

- Zaraščanje
- Krčitve gozdov

Spremembe gozdnatosti po katastrskih občinah Slovenije
med 19. in 21. stoletjem

Landsat TM

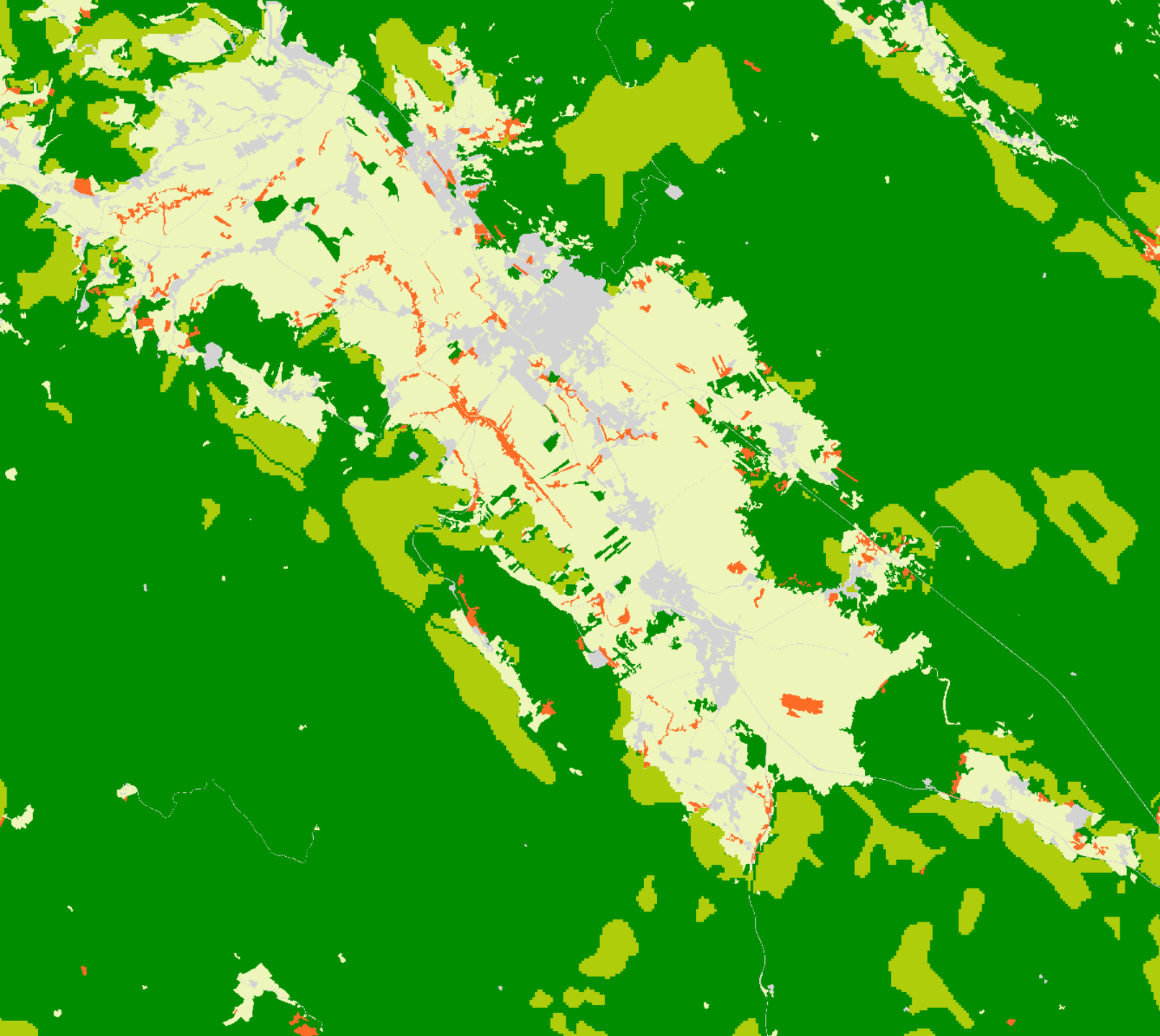
Kočevska leta 2000

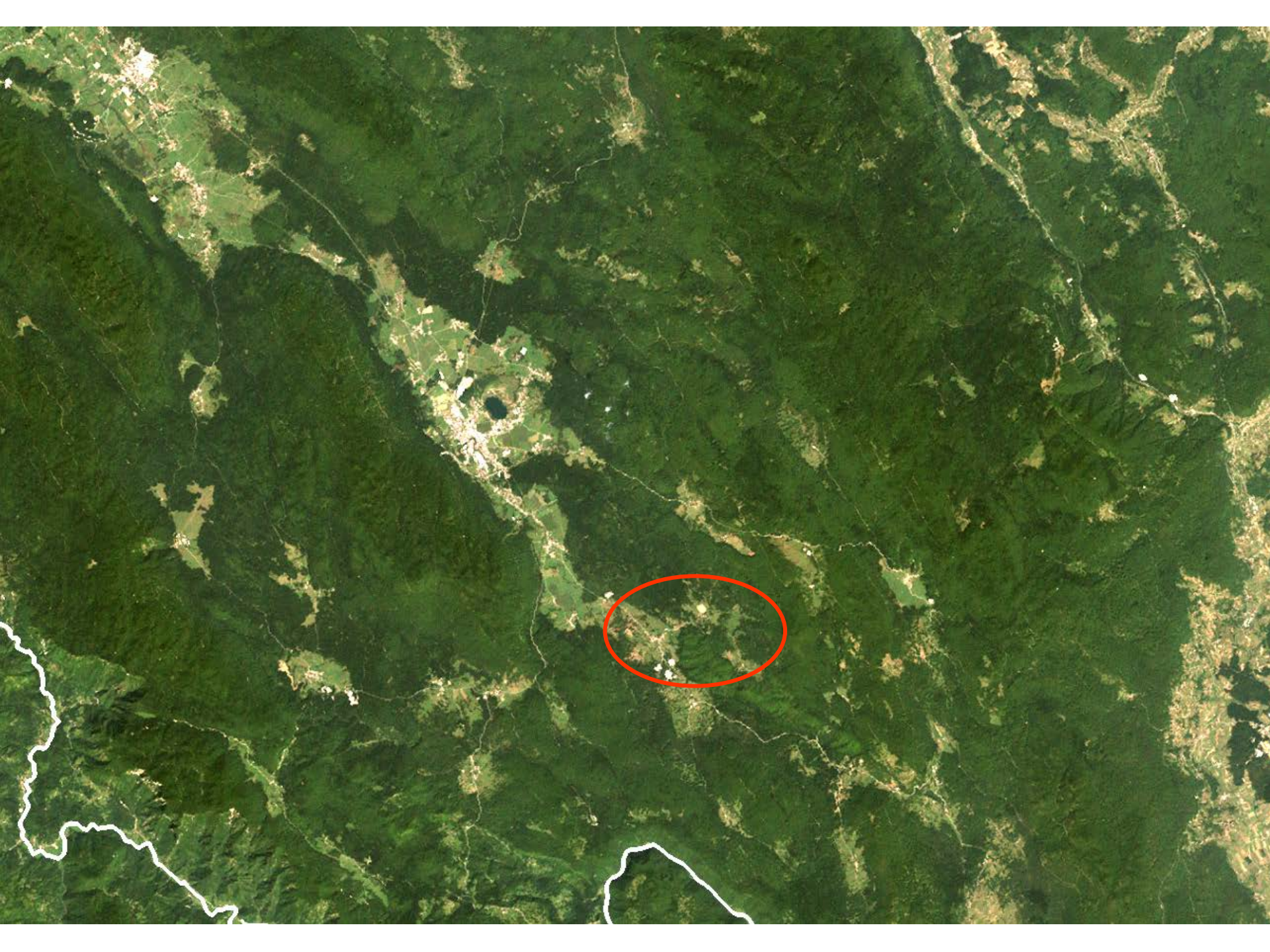

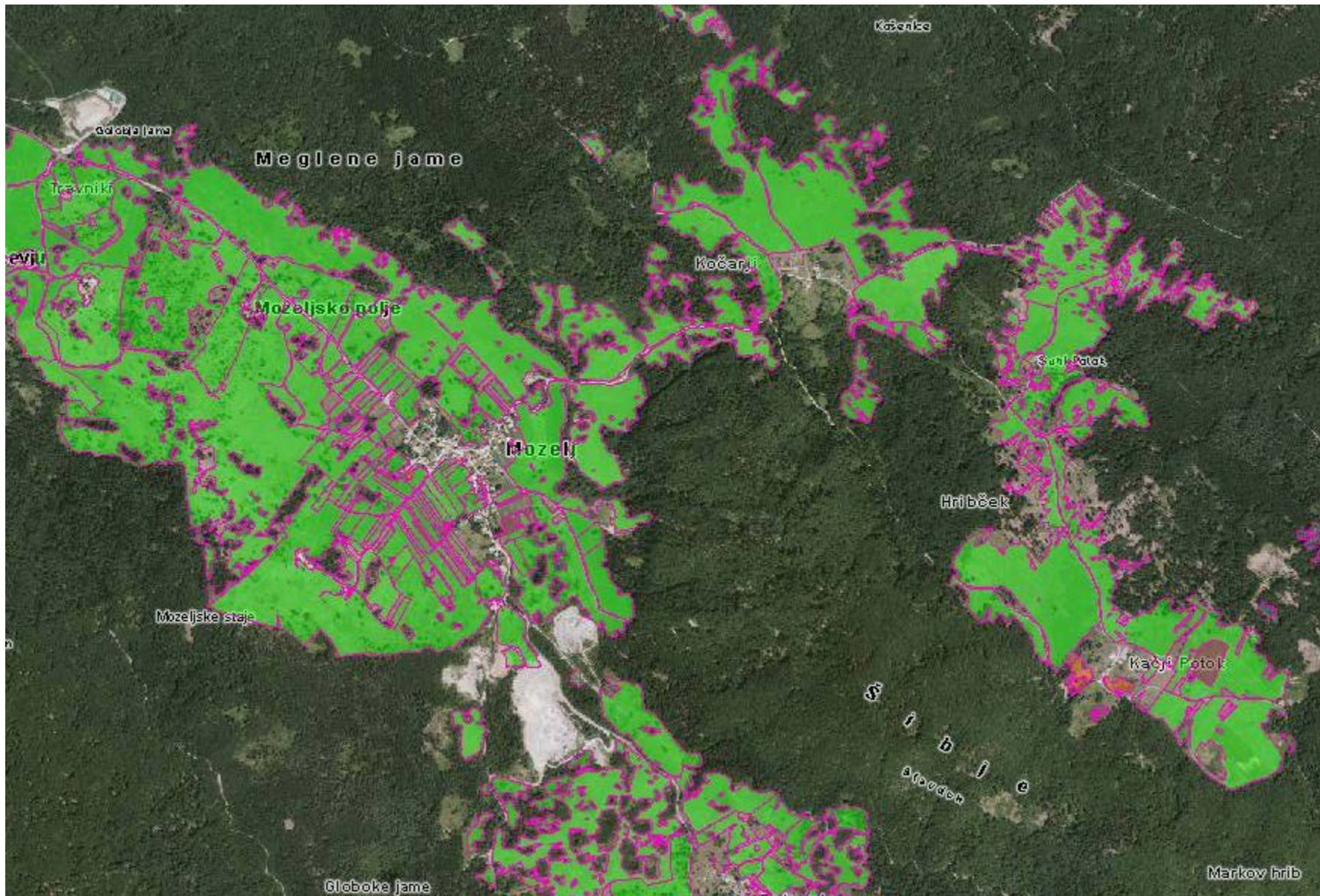
Ribniško polje

IRS 1C

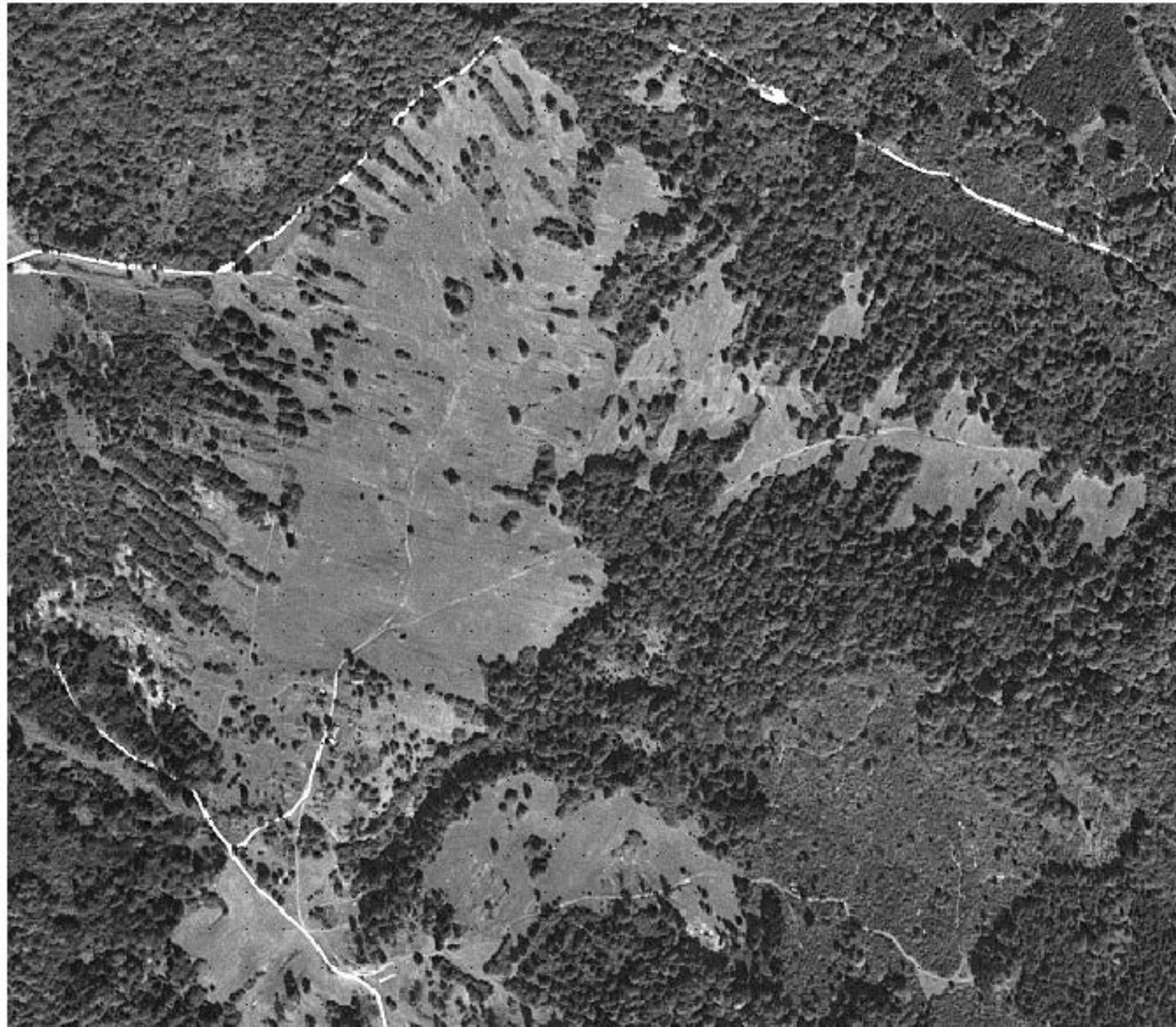
- Urbano
- Travinje
- Zarasle površine
- Negozdno v 18. stol.
- Gozdne površine

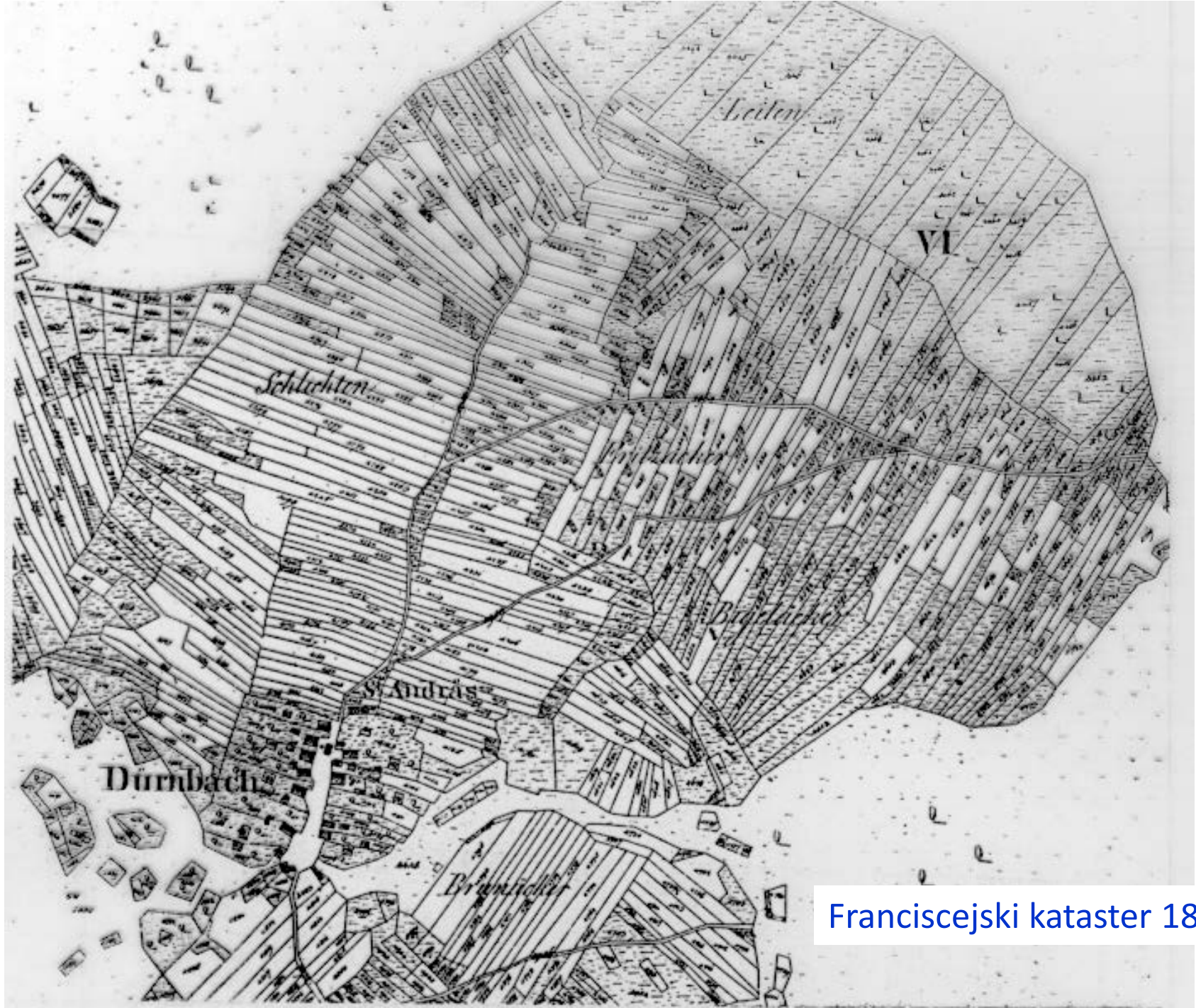

S u h i P o t o k

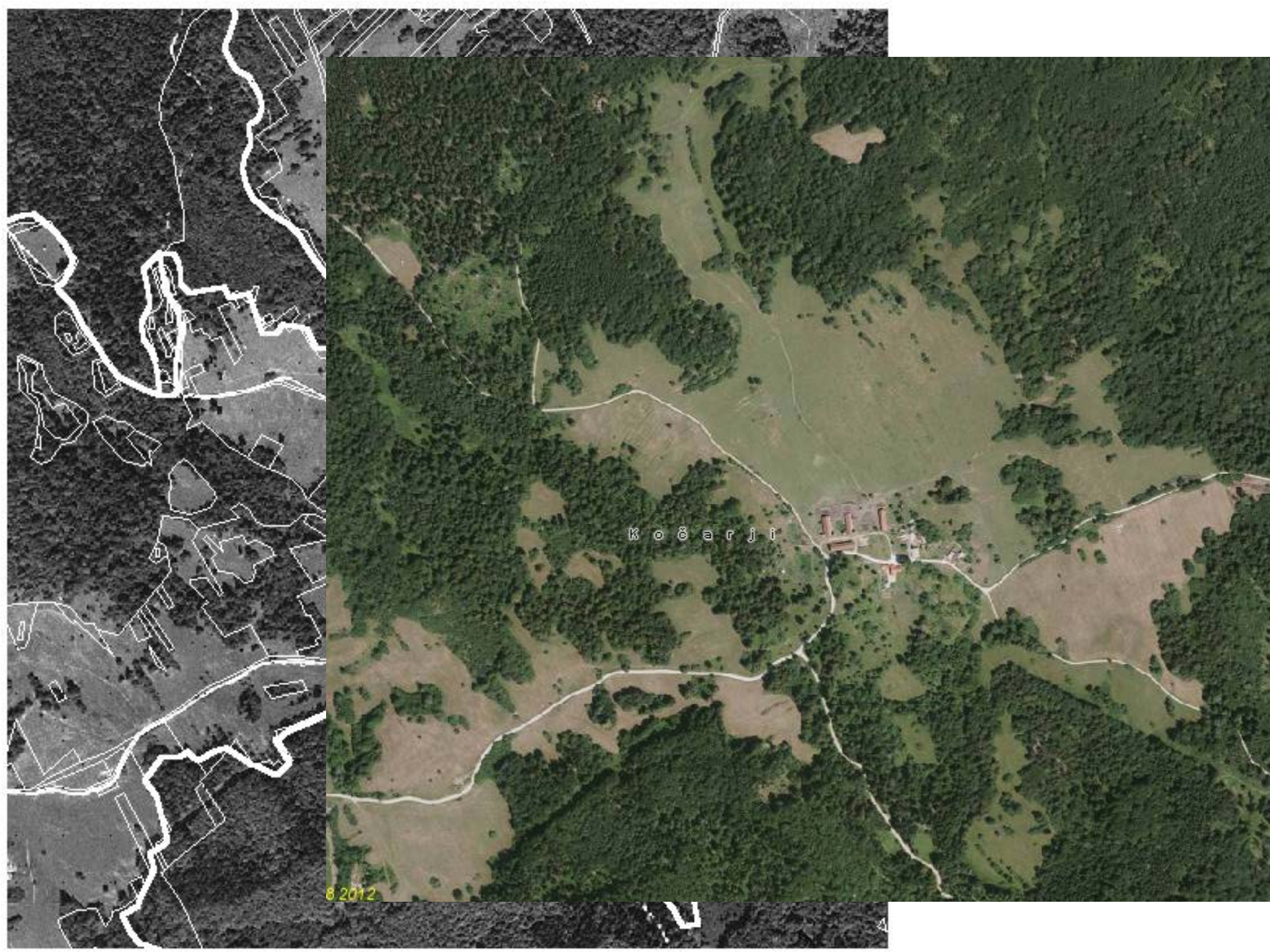

Franciscejski kataster 1824

Košarji

8.2012

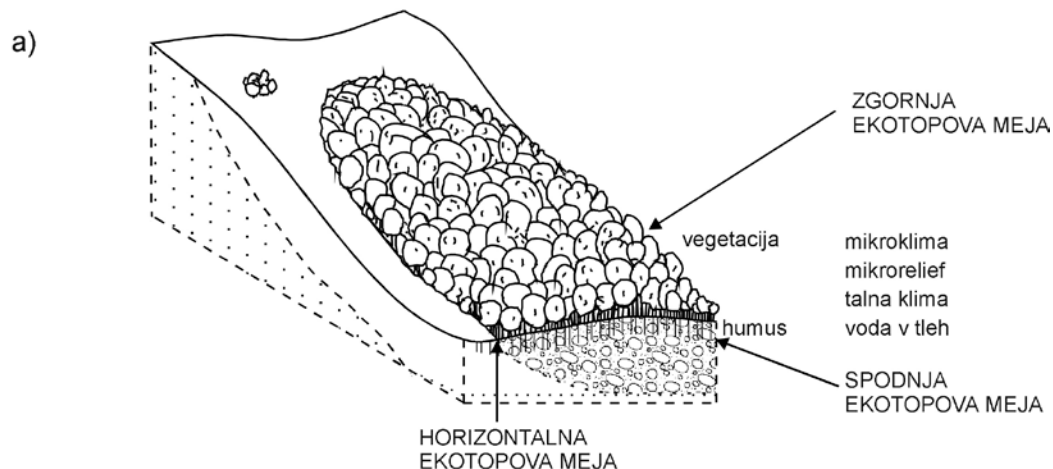

Mozelijsko polje

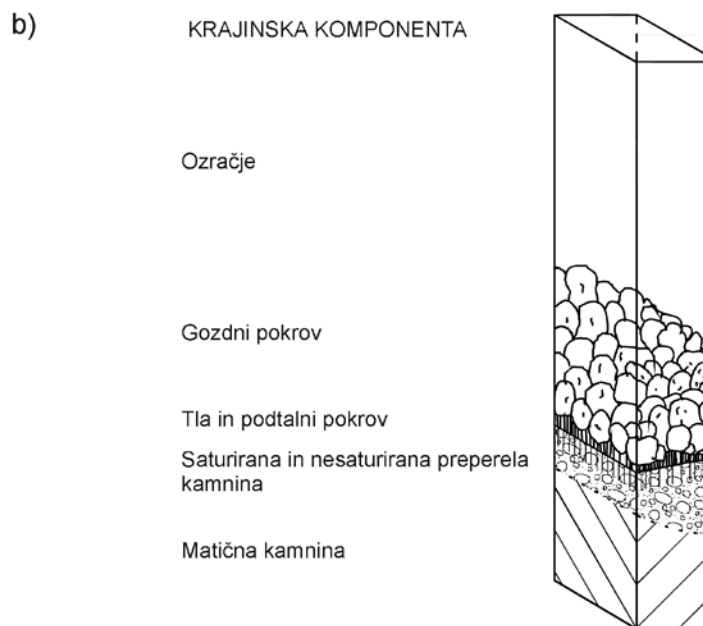
Mozelj

Mozeljske staje

Gozdni ekotop na karbonatnih kamninah

Raba prostora in pokrovnost
z vegetacijo v kulturni krajini
indikator ekoloških dejavnikov

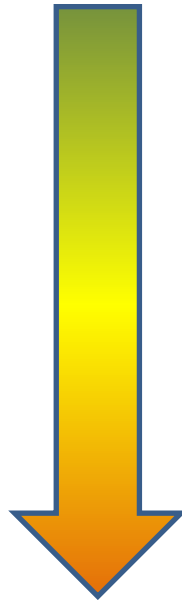

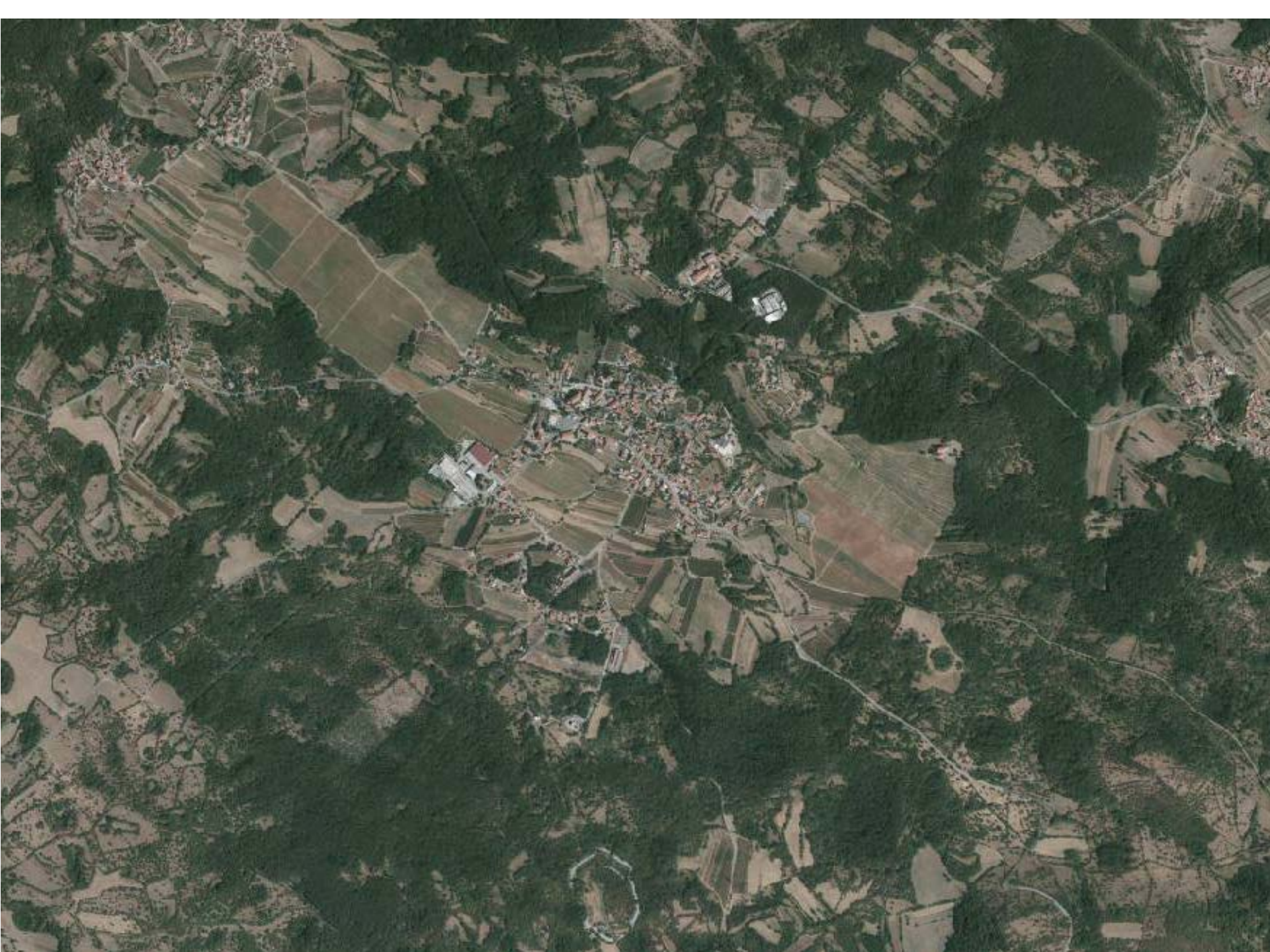
Prirejeno po Vosu in Stortelderju (1992) in Navehu (1994)

Koncept kartiranja in ocenjevanja kakovosti tal Stritar (1990)

Raba zemljišč ponazarja tudi kakovost tal

- vrt
- njiva (sadovnjak)
- hmeljišče
- vinograd
- travnik
- pašnik
- gozd
- neplodno

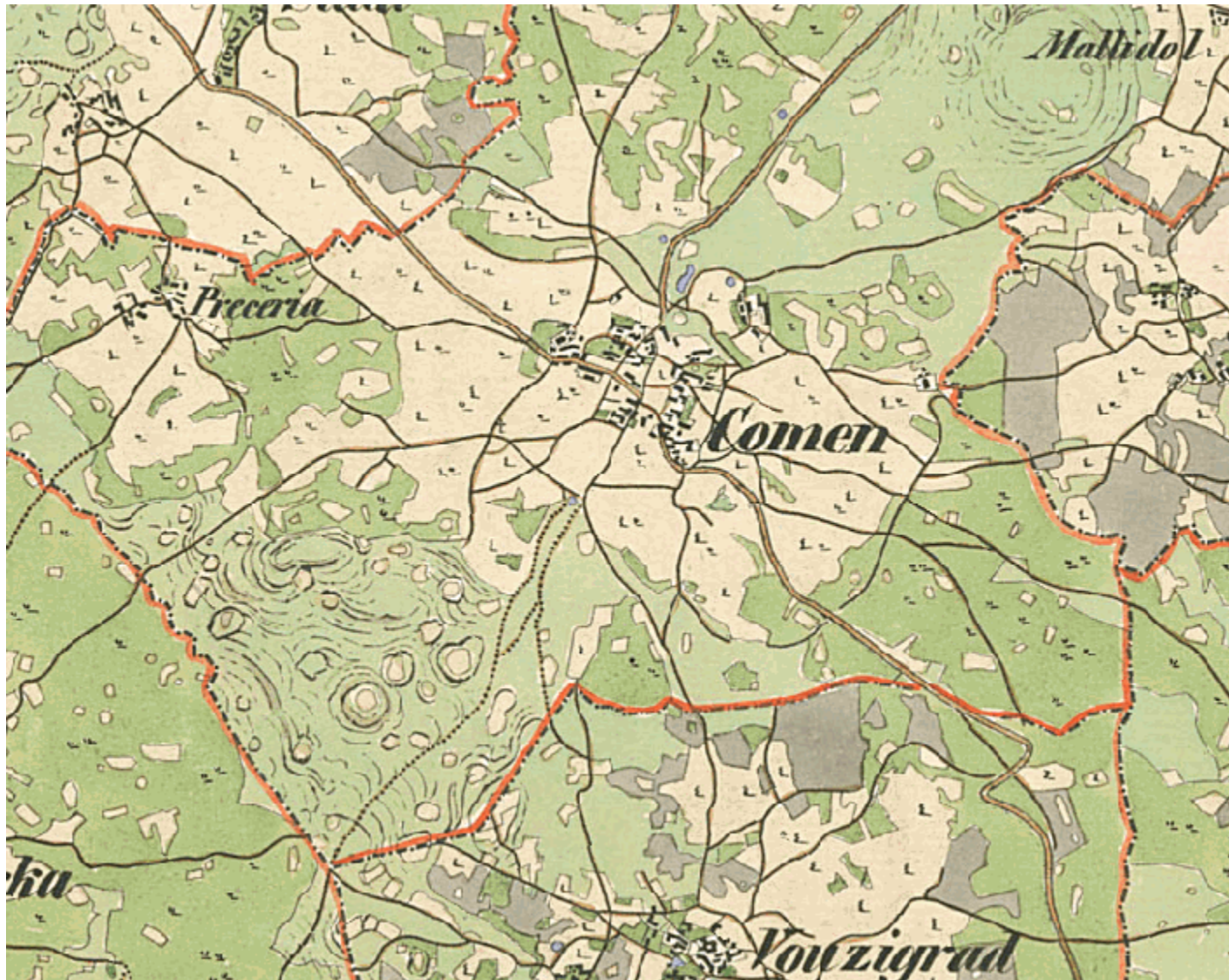

Carta corografica del litorale 1830. (Krajepisna karta Primorja)

Analiza zaraščanja v območnih enotah Tolmin in Sežana (Leban, 1998; Šebenik, 2001)

Ohranjanje kraških travnišč in nanje vezanih kvalifikacijskih vrst iz Nature 2000 (Jogan Polak, 2007).

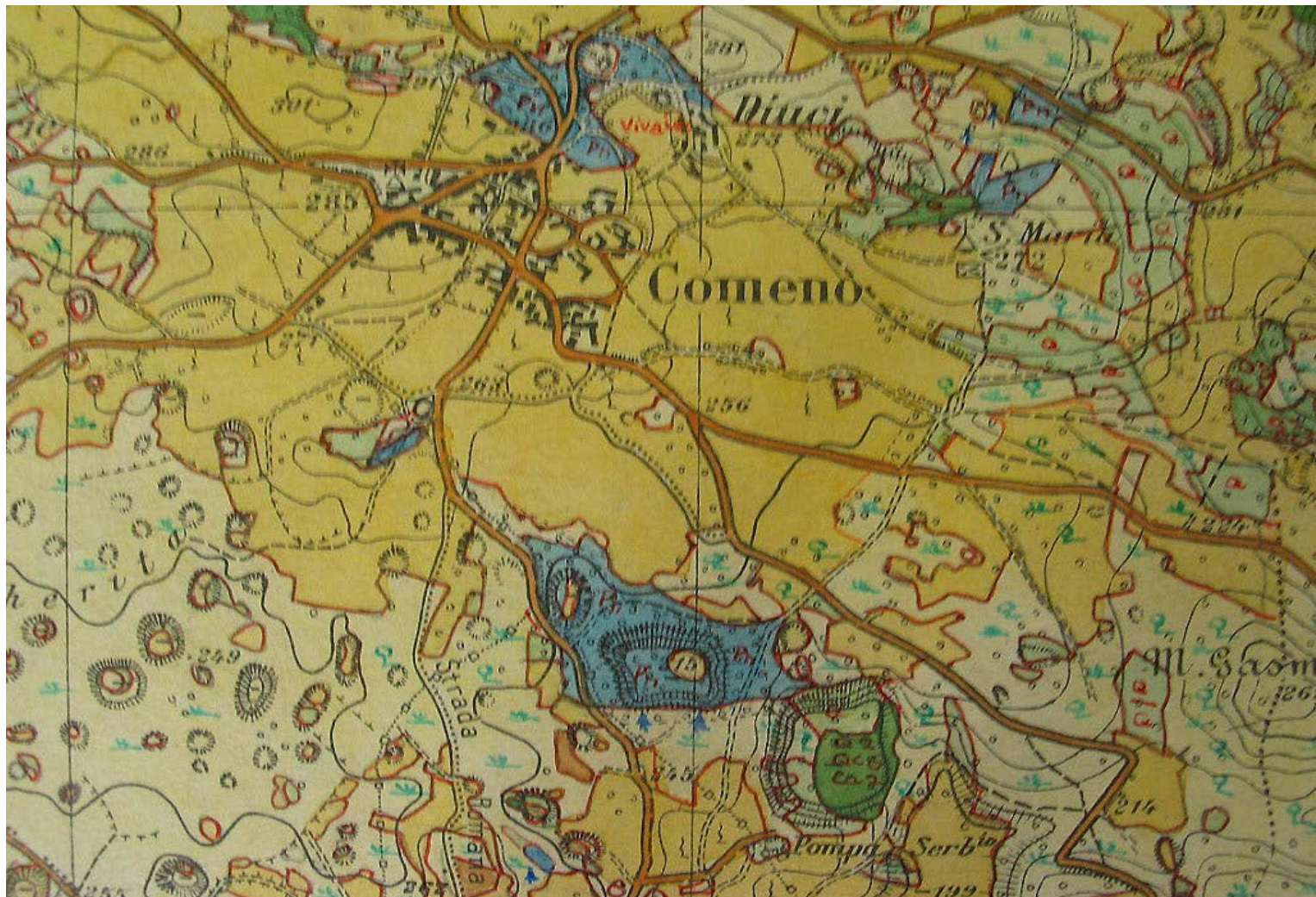
Na osrednjem in zahodnem delu občine Komen

(Jogan Polak, 2007).

Gozd prerasel 78 % nekdanjih pašnikov,

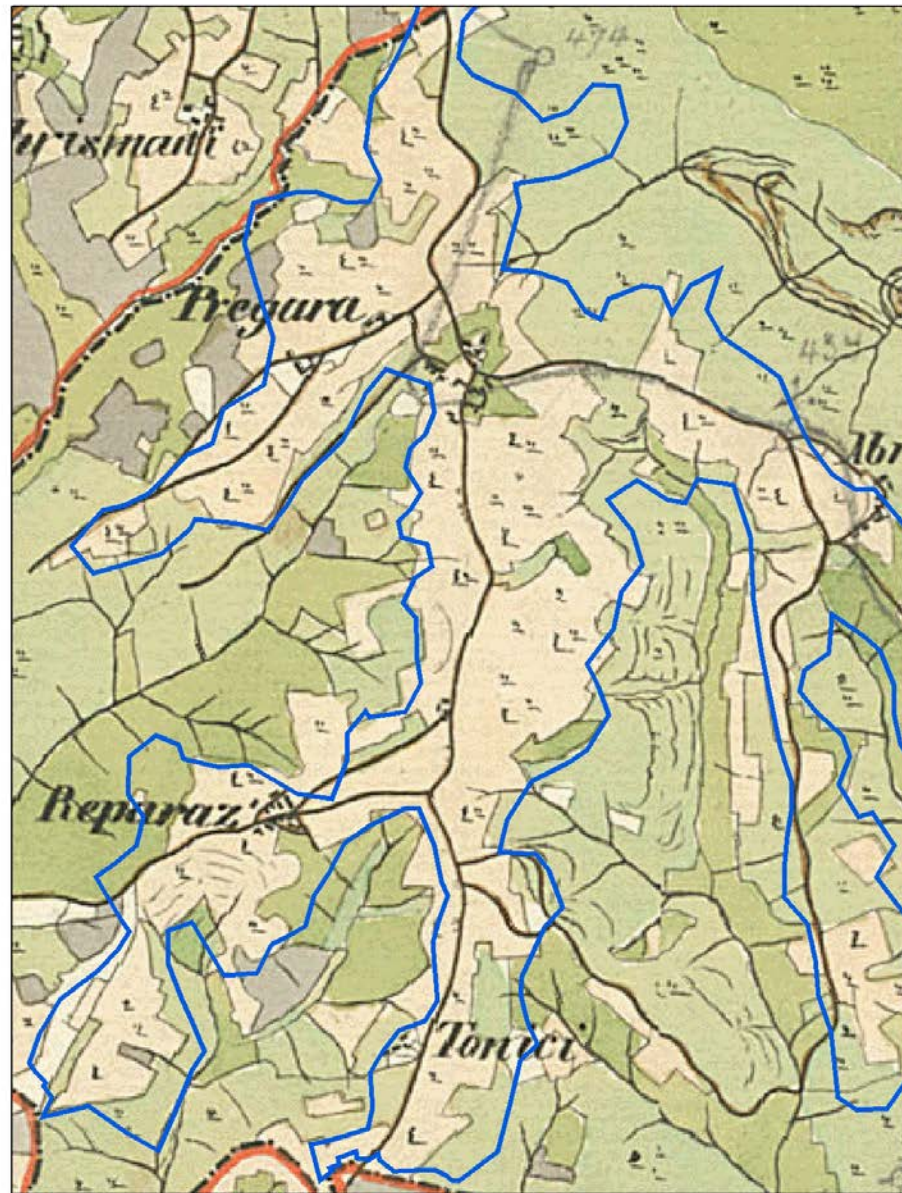
51 % nekdanjih travnikov

Pozidana zemljišča na 89 % površine prekrivajo nekdanje njive

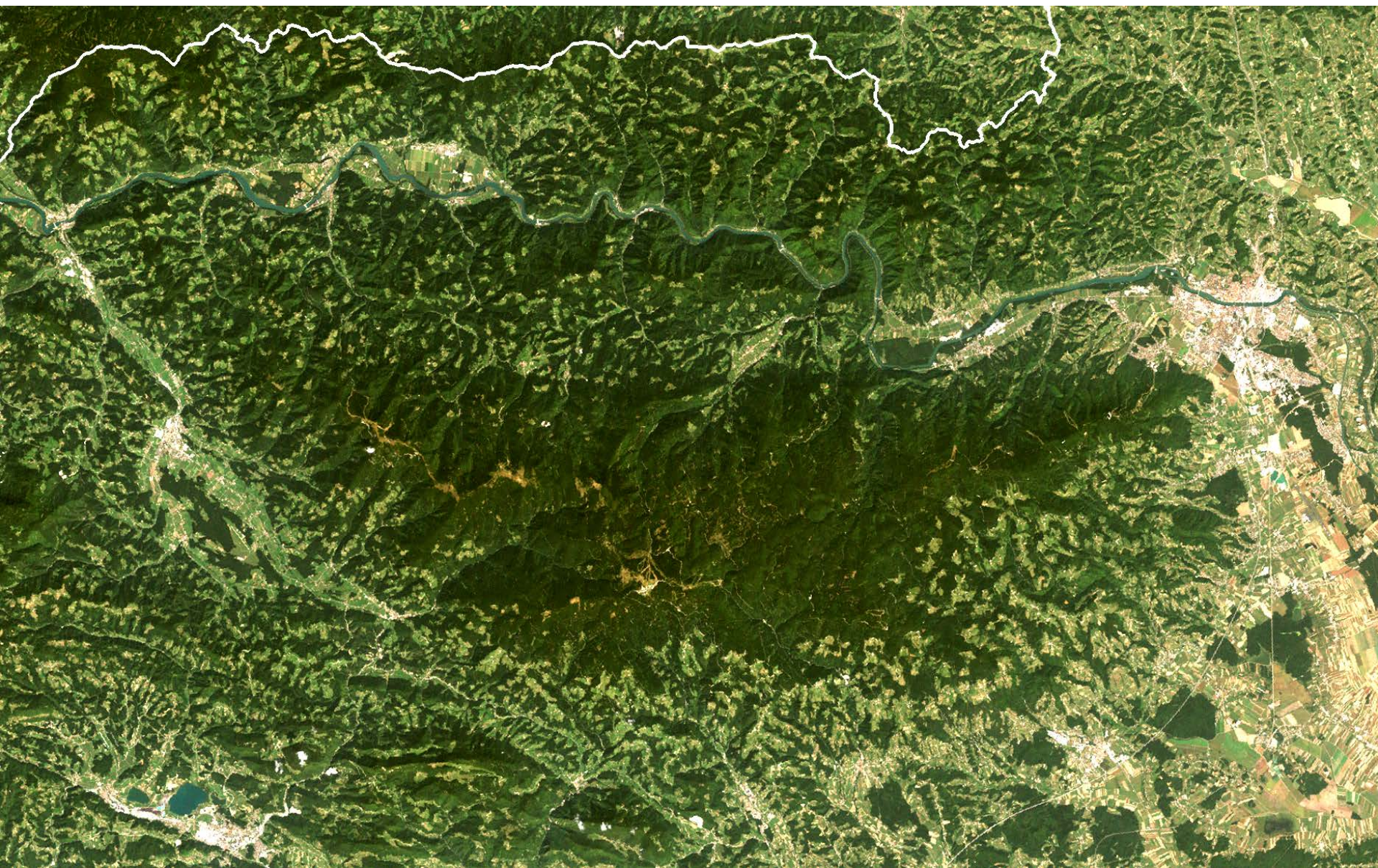
0 250 500 m

0 250 500 m

Upravljanje travišč na posebnih varstvenih območjih Natura 2000 (Medved, še neobjavljeno)

Spremembe na regionalni in krajinski ravni (Pohorje)

Katastrski občini Lovrenc na Pohorju in Kumen

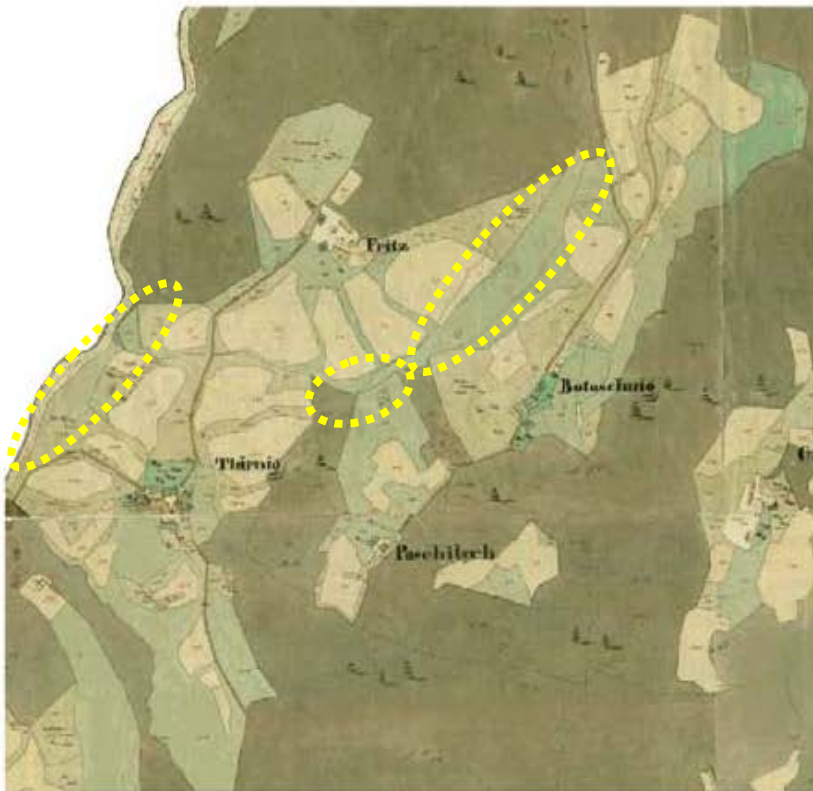
Ocenjevanje krajinske zgradbe na Pohorju

(Šlaus, 2007; Gulič, 2008; Hladnik in Tajnikar, 2008)

Lovrenc na Pohorju

Ocenjevanje krajinske zgradbe na Pohorju (Šlaus, 2007)

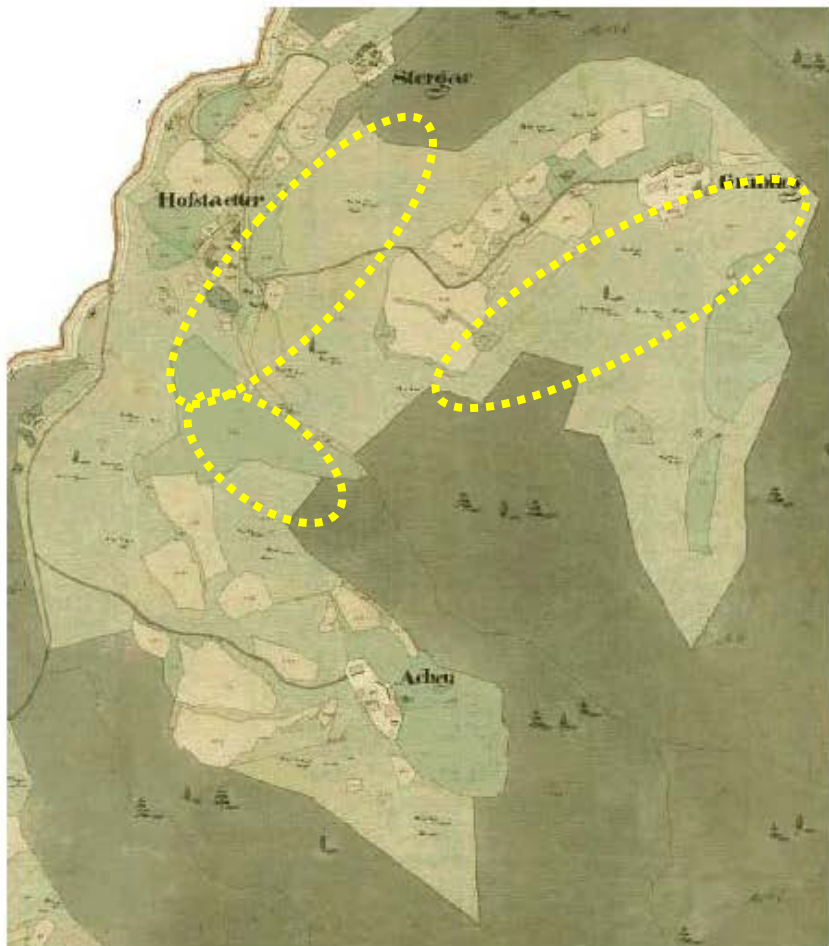

Levo – raba tal na kmetijah Kumna leta 1825

desno – raba tal na istih kmetijah

Nadmorska višina 420 m

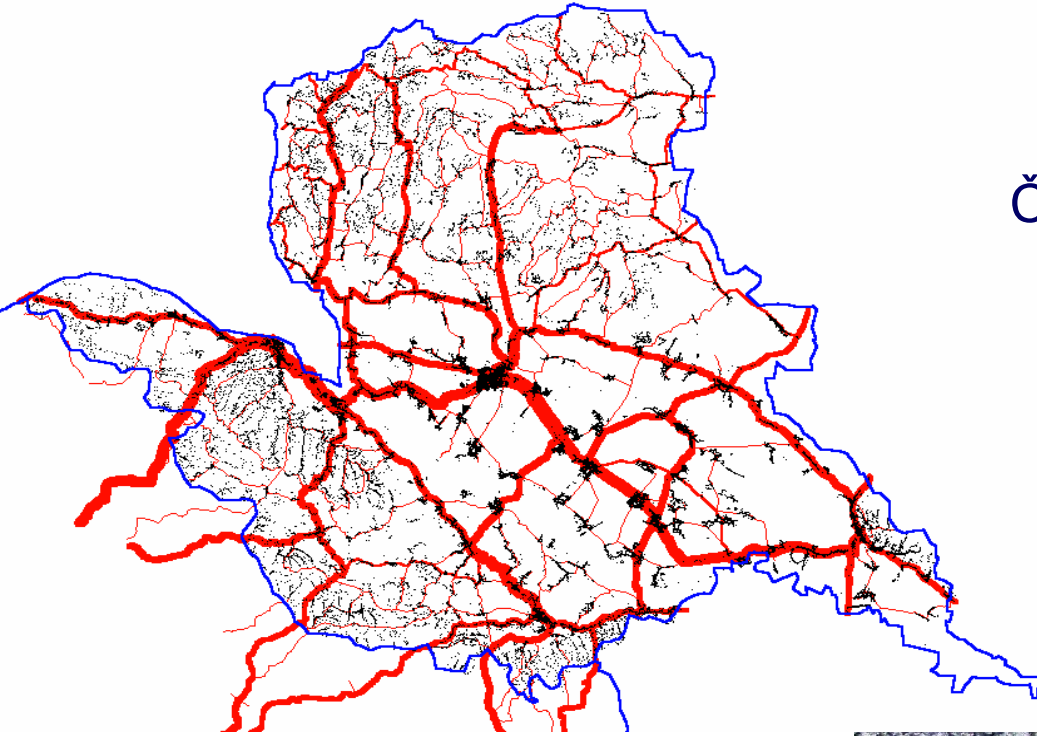
Kmetije Kumna - nadmorska višina 700 m

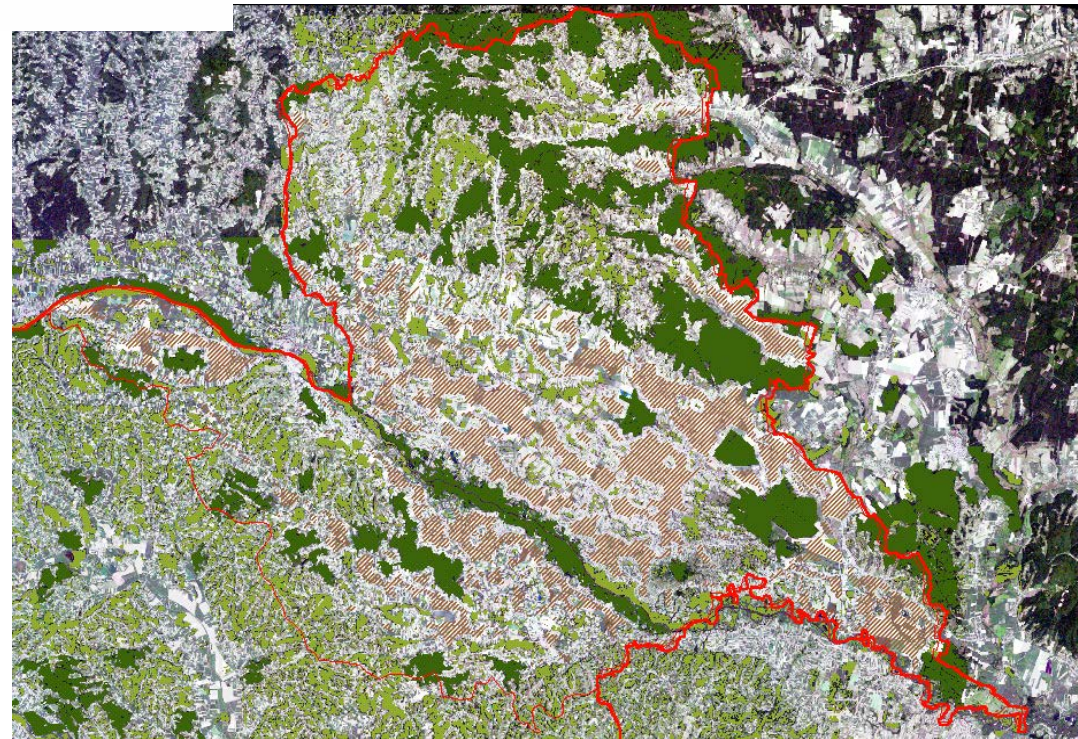
Kmetije Kumna - nadmorska višina nad 800 m

Človekovi koridorji in poselitve

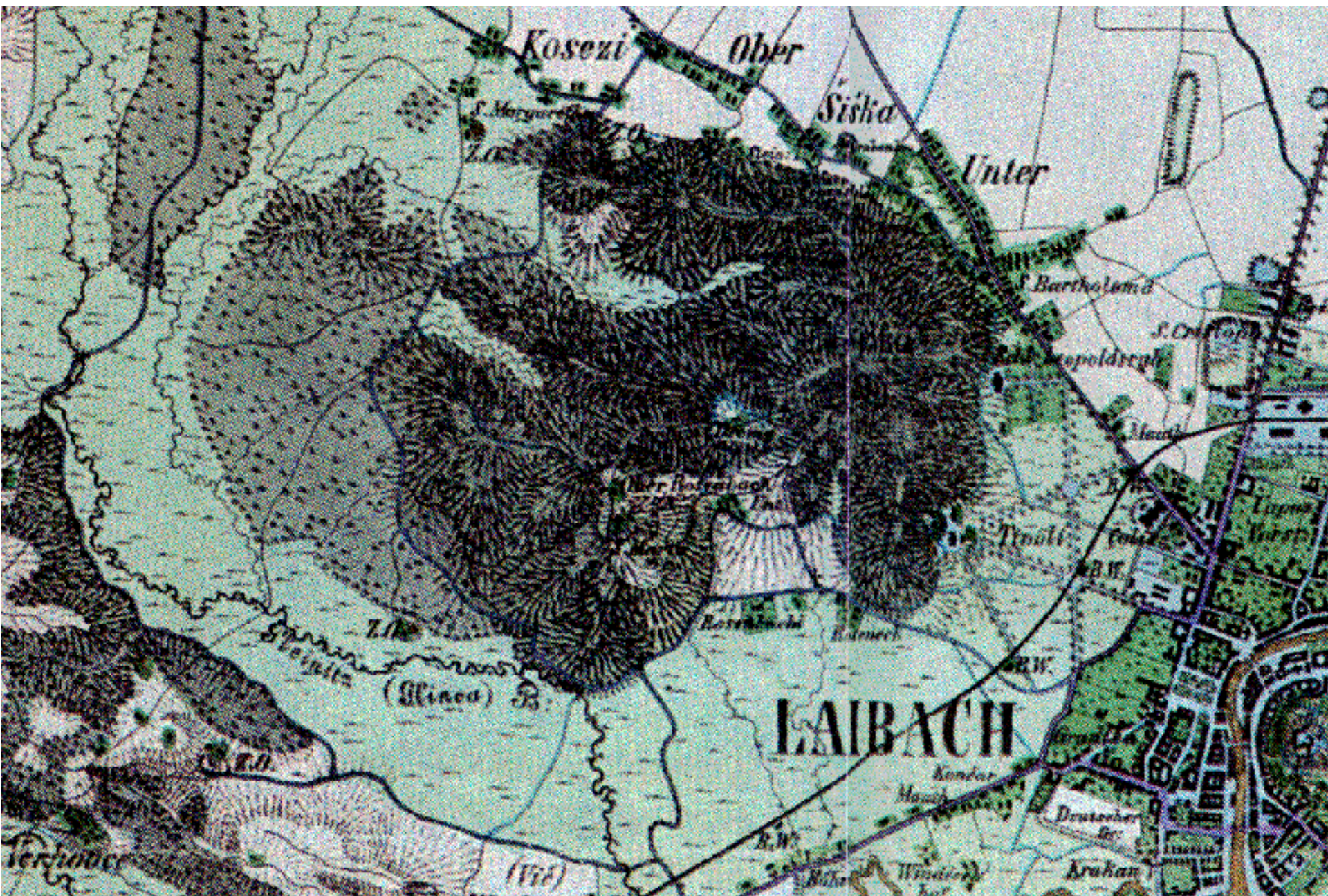
Stanovitnost gozdov,
ohranjenost naravnih procesov,
odprti prostor.

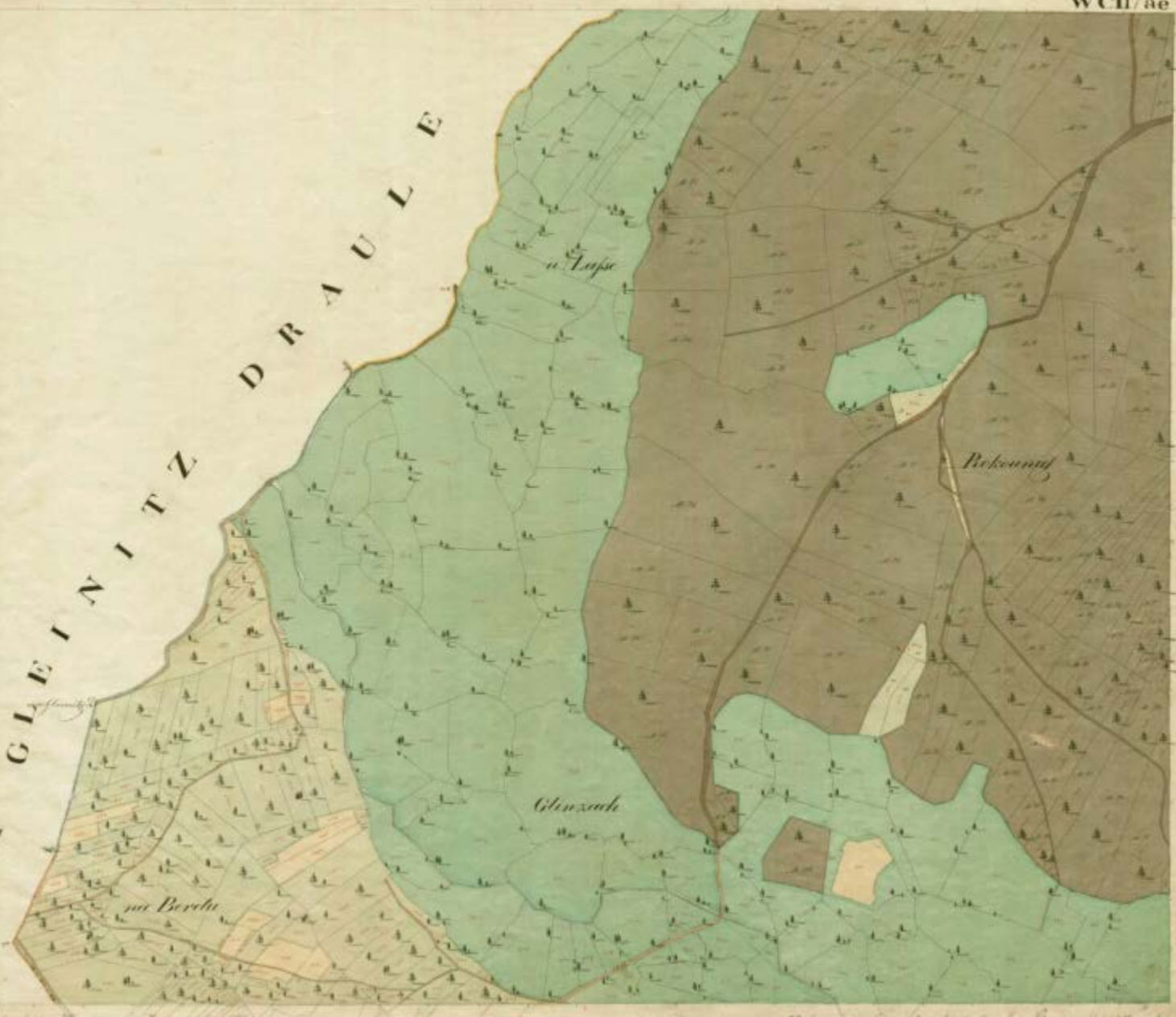

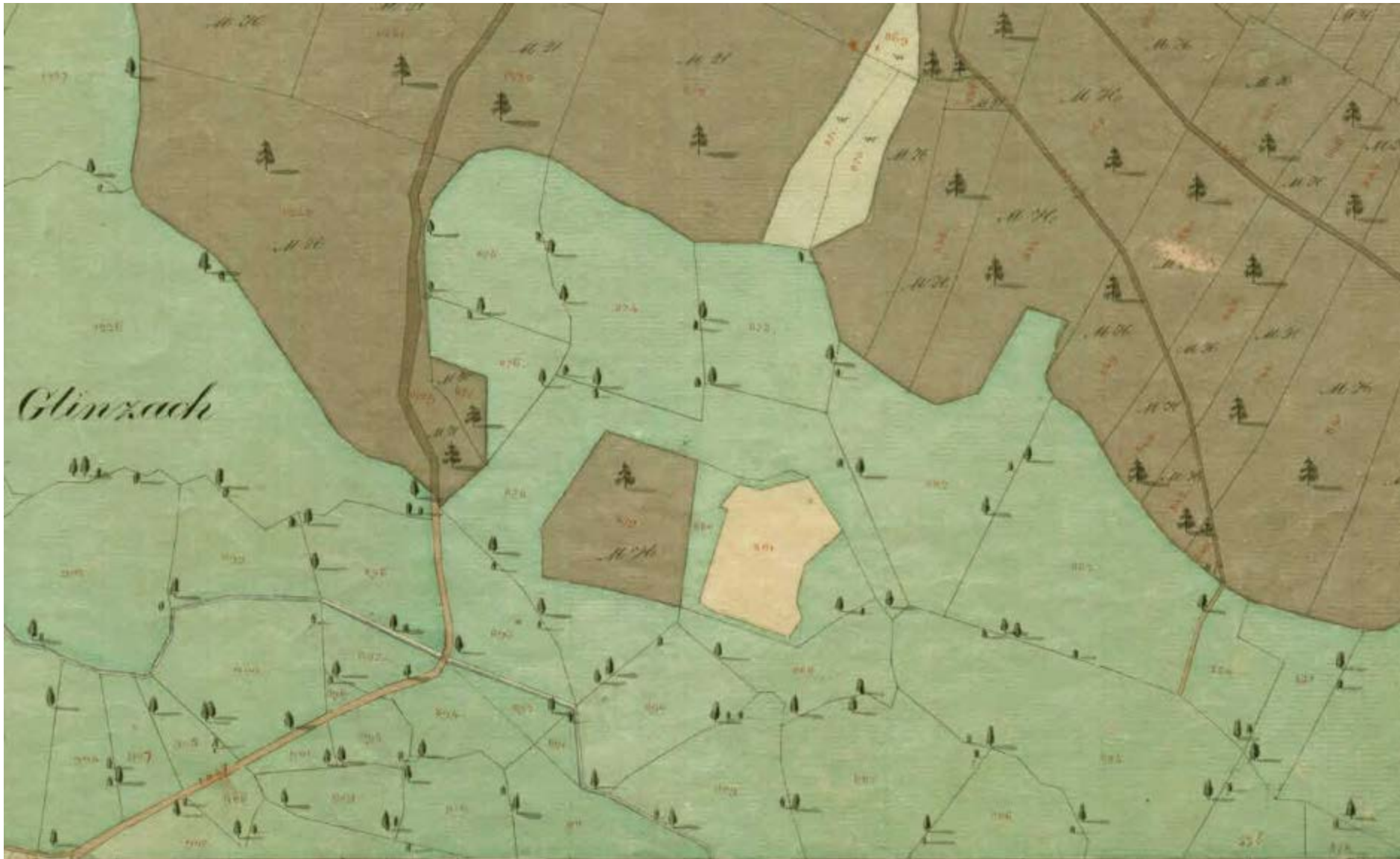

SCHUITZA
GLEINITZ
DRAULE

Glinzach

Aufgenommen und berechnet durch Bruno Cappeller